

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Mărturisiri deschise.

În biserica romană apuseană s'au succedat în timpul din urmă câteva evenimente, cari merită să fie cunoscute și să atragă și interesul lumii ortodoxe asupra lor, căci dau dreptate, măcar în parte, punctului de vedere ortodox în chestiile controversate dintre Răsăritul și Apusul creștin.

Desele ieșiri ale actualului papă în contra modernismului, au dat ocazie unor învățați ai bisericii apusene, să-și mărturisească pe față convingerile ce și le-au câștigat pe urma cercetărilor științifice cu privire la netemeinicia unor doctrine trecute în crezul dogmatic al bisericii căreia îi aparțineau. Unii dintre acei învățați, după ce au făcut cunoștință cu cenzura papală, au regretat îndrăzneala convingerilor și și-au revocat părerile, supunându-se „oboedienter”. Alții, cari n'au voit să aducă o asemenea jertfă sufletească, au continuat să-și apere convingerile, mai preferind să primească toate consecvențele ce i-au ajuns, decât ca să tăgăduiască adevărul, pe care credeau că l-au găsit.

Între acești din urmă se numără profesorul Dr. Ios. Schnitzer dela facultatea teologică din München, a cărui energică pășire în contra enciclicei „Pascendi” a dat mult de lucru apărătorilor ei. În timpul din urmă el a publicat două scrieri în cari, după ce supune unei critici radicale argumentele pretinse în favoarea primatului papal, ajunge la concluzia că: „Cristos nu a întemeiat papismul și nici nu s'a gândit măcar să-l întemeieze.”¹⁾

Încă nici nu s'a potolit discuția ce o stârnise acest scriitor, când un nou glas se ridică din rândul învăța-

ților în contra papismului. E glasul unui alt profesor apusean, Hugo Koch, care studiind istoria și tradiția bisericească a celor dintâi veacuri creștine, ajunge la rezultatul, că „papismul e un product al istoriei”, deci o creațiune omenească, care nu are temei în descoperirea dumnezească. Baza de organizare a bisericii creștine a fost episcopismul, așa cum îl găsim în scrierile sf. Ciprian din Cartagina — fără primatul și suveranitatea papilor.¹⁾ Această constatare o privește profesorul Koch ca o „mărturisire de credință” a sa, pe care ține să o facă în modul cel mai categoric, căci *melius est, ut scandalum oriatur quam ut veritas relinquatur* — cum a zis papa Grigore I.

Pentru noi este foarte prețioasă această mărturisire a unui învățat apusean, care studiind cu temeinicie și fără preocupare monumentele tradiției vechi bisericești ajunge să constate, că biserica veche creștină înainte de separațiune a avut organizația pe care biserica ortodoxă a păstrat-o până astăzi, pe când biserica romană apuseană a falsificat-o prin sistemul papismului.

Acest adevăr câștigă mereu noi mărturisitori în Apus. De câteva zile ziarele străine ne-au adus știrea, pe care o comentează cu mare interes, că prințul Max de Saxonia a căzut în disgrafia Vaticanului, din cauza părerilor ce le-a exprimat într'un articol recent cu privire la papism ca pedecă în calea operei de reunire între biserica ortodoxă și cea romană apuseană.

Cine este prințul Max și ce a spus el?

El frate cu regele actual al Saxoniei, Friedrich August. În anul 1896 a intrat în tagma preoțească și s'a dedicat studiului teologiei. După ce s'a distins prin cercetări se-

rioase pe acest teren, a ajuns profesor de dreptul canonic la facultatea teologică din Friburg în Elveția. În această calitate s'a ocupat și cu istoria și cultul bisericii ortodoxe, câștigându-și prin dese călătorii informații bogate dela fața locului despre starea acestei biserici din diferite țări. După cât știm, a fost și la Blaj înainte cu câțiva ani. Drept rezultat al acestor studii, a dat în traducere nemțească liturgiile bisericii ortodoxe, precum și o scriere intitulată: „Vorlesungen über die orientalische Kirchenfrage”, (Friburg 1907), în care se silește să aprecieze după dreptate biserica ortodoxă și să netezească divergențele dintre ea și cea romană apuseană. Așa, între altele spune el, că învățătura bisericii apusene despre „concepțiunea imaculată” a preacuratei Fecioare nu a fost de loc cunoscută în întreaga biserica creștină în decursul celor dintâi zece veacuri. De aici rezultă, că papa Piu al IX-lea a dogmatizat la anul 1854 o născocire omenească, iar nu o învățatură cuprinsă în vistieria revelațiunii divine. Biserica ortodoxă, care nu mărturisește acea dogmă nouă fabricată de papa, a rămas credincioasă depozitului de credință primit dela Christos și dela sf. Apostoli.

În privința dogmei bisericii apusene despre primatul papal, susține prințul Max următoarele: „Trebuie să concedem, că primatul scaunului roman constituie pentru Orientali o greutate care nu este mică (eine nicht geringe Schwierigkeit). Dacă voim să rămânem în adevăr, trebuie să concedem întru toate și aceea, că primatul nu a avut nici când un rol prea mare pentru Orient. Dacă ne-am închipui astfel raporturile din biserica veche, că papa ar fi stăpânit Răsăritul precum stăpânește astăzi Apusul, aceasta ar fi o înfățișare falsă a lucrului... Despre aceea, că scaunul papal ar fi gu-

vernat Răsăritul nemijlocit în mod monarhic, nu a fost pomenire (în biserica veche). Nici odată n'a intervenit nemijlocit în obiceiurile afaceri bisericești ale Răsăritului. Alegerea episcopilor și afacerile interne ale bisericii răsăritene s'au petrecut fără orice amestec al Romei (ohne jede Einmischung Roms)... Răsăritenii își aduc aminte de aceste raporturi vechi. Astăzi însă, ei stau în fața colosalei puteri a papismului și le vine cu greu să o recunoască.”

„Primatul s'a desvoltat cu timpul, tot așa, precum s'a format dogma și alte lucruri. Dar fără îndoială, Răsăritenii au o prerogativă istorică ca să fie altcum tratați, decât partea apuseană a creștinătății... La o eventuală uniune vor trebui aduse jertfe pentru Răsăriteni, va trebui să li-se facă concesii, va trebui să li-se prevină încât este o putință, va trebui să li-se dea o cât se poate de mare administrație proprie. Dacă vrem să punem pe Răsăriteni simplu sub un cardinal roman, care să-i guverneze după anumite reguli curiale; dacă am vrea să supunem chiar pe patriarhul din Constantinopol unei congregațiuni romane, atunci nici odată nu vom câștiga pe Răsăriteni, în vecii vecilor nu. Pe această cale se vor obține convertiri singuratică, dar nici odată nu se va realiza o uniune a bisericii sau a întregului popor.”

Pentru aceste păreri, ca și cari de când cu dogmatizarea infalibilității la anul 1870 nu ni s'a prea dat să auzim din partea unui scriitor bisericesc apusean, a fost luat prințul Max la ochi de către teologii curialiști, cărora li s'a dat acum o bună ocazie ca să-l discrediteze ca „eretic”.

Călugării bazilitani dela Grottaferrata au început să publice o revistă „Roma e l'Oriente”, cu scop ca să facă propagandă pentru re-

FOIȘOARĂ.

Necredința și cauzele ei

de preotul Aurel Popovici.

Cea mai mare revoluțiune petrecută între oameni este fără îndoială aceea, pe care înainte de asta cu 19 secole a produs-o creștinismul cu ideile sale nouă în mijlocul lumii îndăcinate păgâne. O întreagă lume de idei învechite, cu toate întocmirile și alcătuirile ei subrede, începe cu ivirea noii religiuni a se năruși, a se prăbuși și a se îngropa, asemenea unei clădiri uriașe, a cărei temelii le spală valurile unui potop de apă. Pe ruinele societății omenești de până aici, stăpânită de toate patimile deosebirii de clasă și de toate păcatele imoralității, începe a se înălța edificiul măreț al unei societăți, al unei împărății, întemeiate pe bazele cele mai largi ale frăției universale, având ca lege cea mai înaltă moralitate și iubire, ear ca scop desăvârșirea omului până la cel mai înalt grad posibil.

Vântul regenerării pornește din Palestina, leagănul învățăturilor creștine, de unde, învingând toate obstacolele; trece și în Europa, măturând din cale-i puhoiul moravurilor urâte ale păgânismului și înviorând sufletele popoarelor, cari, cu toată cultura înaltă ce o posedau, erau epășate încă de jugul greu al iobăgiei spi-

rituale și erau dornice de o pomenire radicală, pe care o priveau ca pe cea mai mare binefacere. Lupta aceasta dintre creștinism și ideile lumii vechi, dintre lumină și întunec, nici azi, după 19 secole nu a ajuns la sfârșit, căci în calea întemeierii și consolidării depline a împărăției lui Dumnezeu pe pământ se pun puternice pedeci din partea necredinței timpului nostru.

În trecut biserica creștină a avut să lupte cu mulți dușmani externi și interni, dar din aceste lupte a ieșit mai biruitoare, mai întărită și mai purificată.

Opintirile nesăbuite, degenerate în patimi furioase, strădaniile uriașe ale păgânilor și vechilor iudei de a sugruma noua religiune, focul mistuitor de forțe și progres al goanelor și ereziilor, au trecut fără să fi adus multe stricăciuni creștinismului, căci învățăturile lui, purtând în sine pecetea unei origini divine, l-au făcut să iasă biruitor din războiul de exterminare, ce îl declaraseră dușmanii vremilor trecute.

Mai multă pегubă promite a aduce bisericii creștine necredința timpului nostru, când oamenii ispitiți de cuvintele diavolului „cercetați cele ascunse și veți fi ca niște Damnezei”, cearcă să pătrundă cu mintea în tainele Celui nepătruns de minte, și în dorința lor nepotolită de a fi originali și de a s'ajunge la rezultate senzaționale, nu numai că contestă dreptul de a fi al religiunii, ci neagă deadrept și existența ființei supreme, dela care sunt

toate și prin care câtră un scop bine determinat să conduc toate din câte sunt.

Cuvintele marelui învățat francez Rousseau: „fiul meu, poartă-te totdeauna așa, încât să dorești să fie un Damnezeu și nici odată nu te vei îndoi de existența sa”, pentru învățații zilelor noastre nu mai exprimă nici un adevăr. Cea necredincioșilor și a hulitorilor de religiune crește mereu, cu toată silința ce și-o dă biserica de a mântui de scufundare pe cei ce de bună voie sar în marea necredinței. Dacă la popoarele mai înaintate în cultură și bunăstare necredința trece de un păcat mai ușor, la noi românii ea nu poate fi timbrată altfel, decât de un atentat împotriva existenței noastre ca neam. Și durere, simptomele necredinței la noi se arată la fiecare pas. La noi nu numai învățații, ci chiar și oameni neisprăviți, certăți cu studiile prin școlile medii paradează cu necredința lor, iar clasa noastră „oaltă” azi își face un titlu din atarurile și disprețul ce-l aruncă, în și afară de timp, asupra religiunii, în care i-au repositat moșii și părinții.

Apariții bolnave sunt acestea în sânul păturii culte a poporului nostru, cari dacă nu se vor curma la vreme, ci vor ajunge să infecteze și sufletele, până acum neprăhănite de cangrena necredinței, ale poporului de rând, ne vor săpa mormântul înainte de vreme. Atunci de pe ruinele religiunii, care în trecut a avut atâția mucenici și de pe mormântul unui neam în-

gropat, necredincioșii și bârbitorii de azi și de mâne pot arunca o privire largă în juru-le și rezultatele muciei lor distrugătoare li se vor arăta în toată golăteala lor.

Se spune, că poporul nostru îi lipsește încrederea în domnii săi și de aceea nici nu le dă acestora ascultarea cuvenită. Că românul se poartă cam cu neîncredere față de oamenii eșii din sânul său, dar îmbrăceți în îmbrăcăminte, cari difer de portul lui, e un adevăr indiscutabil. Starea staționară, din care nu ne mai urnim, neisbânzile tuturor întreprinderilor noastre și înfrângerile ce le îndurăm în toate luptele noastre pentru înaintare sunt tot atâtea dovezi despre portul nefiresc dintre poporul nostru de rând și dintre intelectualii săi. Drept cauză de căpetenie a acestei dureroase stări de lucruri, se aduce printre altele și faptul, că în cursul vremii poporul de multe ori a fost tras pe sfoară, jupuit chiar — de cărturarii săi. Se prea poate, dar ca o cauză nu mai puțin însemnată a raportului nefiresc dintre poporul nostru de rând și oamenii lui cu carte, fie-mi permis a înșira și necredința în ale religiunii acestor din urmă. Să nu se creadă, că omul dela sat, venind în contact cu orășanul trecut prin școli și slobod în gesturile și manierele sale, nu ar observa și nu ar judeca tot ceea ce în purtarea acestuia e necorect. (Va urma)

unirea bisericilor. Ei au rugat și pe prințul Max ca să colaboreze la revista lor. Pentru primul număr, prințul le-a trimis un articol intitulat „Reflexiuni privitoare la uniunea bisericilor”, care a și fost publicat, fără ca redacția să-și fi făcut vre-o rezervă asupra cuprinsului lui. La câteva zile după apariția aceluiași articol, abatele Pellegrini dela Grottaferrata a publicat în organul Vaticanului „*Osservatore Romano*”, și prin urmare cu consentimentul Vaticanului, o declarație, în care în numele redacției noului organ propagandist-unionist spune, că nu se identifică, ei, cari au publicat articolul în revista lor fără nici o rezervă, cu „ideile și rătăcirile într'ale doctrinei și istoriei” susținute de prințul Max, ci le resping și combat, iar numărul respectiv al revistei lor îl retrag din publicitate.

Când a ajuns această declarație la cunoștința publicității, toată lumea s'a întrebat: ce a spus prințul Max și ce „erezii” a propagat, ca să-și atragă osânda?

După informațiile ce le avem din ziarele străine, el nu a spus lucruri necunoscute, ci adevăruri istorice, pe cari însă ultramontanii nu le pot suporta. El a spus numai o parte din adevărurile istorice referitoare la papism. A spus, că papii au fost stăpâniți de tendințe de dominare, voind să subjuge biserică răsăriteană, iar nu să-i recunoască o egală poziție cu cea apuseană. A spus, că organizația bisericii celor dintâi veacuri creștine nu a fost monarhică, și că sistemul monarhic al papismului s'a bazat pe documentele falsificate ale lui Pseudo-Isidor. La aceste documente și la alte texte falsificate atribuite părinților, s'a provocat conciliul din Florența, ca să atragă pe Răsăriteni sub ascultarea papii. În scopul reunirii bisericilor, papa să se poarte cu lăpădare de sine și să nu ceară altceva dela Răsăriteni, decât reintegrarea raporturilor bisericești din primele veacuri creștine; să li se recunoască dreptul la o cârmuire proprie și să nu pretindă jertfe în bani, cari să curgă la Roma pentru fiecare bulă de episcop și pentru tot felul de dispense. *Răsăritenii de azi uniți cu Roma* sunt numai niște *latinii aserviți și mascați*. La sfârșitul articolului său, prințul Max reamintește purtarea nesațioasă după cuceriri a papilor Nicolae I și Inocențiu III.

Toate acestea sunt adevăruri, pe cari prințul Max, dacă va avea curajul adevărului, le poate susține cu sumedenie de documente. Dacă va face-o aceasta, ori se va supune, jertfind adevărul, — nu putem ști. Orice atitudine va observa, pentru noi e indiferent. Concluzia care ne interesează și pe care o fixăm la acest loc e, că de câte-ori un învățat studiază fără părtinire documentele trecutului, de atâtea ori va găsi pe deplin confirmat prin ele crezul bisericii noastre ortodoxe, care a păstrat întreg și nefalsificat adevărul creștin, încredințat ei de Mântuitorul Christos și de sfinții Apostoli. Când va triumfa acest adevăr vecinic și în cealaltă parte a creștinătății? *Dr. Nicolae Bălan.*

Delegațiunile sunt convocate prin rescript regesc pe 28 Decembrie nou la Budapesta, în scopul de a vota îndemnisare cu privire la cheltuielile comune.

Comitetul executiv al partidului național român a ținut luni și marți ședințe în Budapesta. Au participat aproape toți membrii din comitet, și alți fruntași. Despre hotărârile luate nu avem încă nici o știre.

Boala monarhului nostru. Sâmbătă s'a fost răspândit știrea la bursa din Budapesta, că Majestatea Sa Împăratul și Regele nostru Francisc Iosif I ar fi greu bolnav. Știrea a produs mare agitație la bursă, și hârtiile de valoare au scăzut în mod simțitor în preț. Tot așa s'a întâmplat și la Berlin, la London, apoi în Roma, unde știrea a fost așoit, nu despre îmbolnăvirea, ci despre moartea Majestații Sale. Parlamentul italian, în semn de doliu, a ridicat imediat ședința, însă numai pentru o oară, pentrucă versiunea a fost desmintită din partea ambasadorului austro-ungar din Roma. Majestatea Sa, contrar acestor versiuni, se simte foarte bine. A presădat Sâmbătă conferența militară, a primit în audiență pe generalul Vereșanin, guvernorul Bosniei și pe ministrul nostru de culte contele Zichy János și a făcut primblare cu trăsura. A fost deci o scoaritură pusă la cale cine știe de cine pentru a provoca confuzie pe la bursă, în scopul de a face câștig mare.

Banca austro-ungară. Privilegiul băncii austro-ungare expiră cu finea anului acestuia. Cum știm, guvernele monarhiei au căzut de acord, ca privilegiul să fie prelungit până la anul 1917. Proiectul de lege referitor la prelungire a fost prezentat parlamentului în aceeași zi în Viena și în Budapesta. S'a întâmplat însă că guvernul austriac a demisionat, și proiectul de lege nu mai putea fi votat în parlamentul din Viena. Guvernul din Austria a prezentat deci reichsratului o propunere, ca să se acorde un provisoriu de șase săptămâni cu privire la drepturile din trecut ale băncii. Propunerea s'a votat. Aceeași propunere a făcut-o acuma și guvernul nostru parlamentului ungar și probabil că astăzi, Mercuri, se începe discuția asupra ei în dietă.

Limba regimentului. Ministrul comun de război a dat o ordinațiune, de înțelesul, că pentru viitor se deschid cursuri de câte trei luni pe seama ofițerilor pentru a învăța, spre a cunoaște bine, pe lângă limba germană, ca limbă de comandă și de serviciu încă o limbă, care se vorbește în regimentele armatei austro-ungare. După terminarea cursului fiecare ofițer va fi esaminat și clasificat cu privire la măsura în care și-a câștigat cunoștințele din o limbă ori din alta de regiment. La avansare să va ținea cont de cunoașterea limbii a doua, și la rangul de major nu poate înainta nime dacă nu știe decât numai nemțeste. Dispoziția aceasta a ministrului comun de război s'a luat în vedere faptul, că serviciul activ militar se va reduce la doi ani, deci instruirea soldaților trebuie să se facă mai repede, în care scop e necesar, ca ofițerii să se poată înțelege cu soldații și să-i poată instrui în limba lor.

„Vagabundismul în pedagogie”

Sub acest titlu publică dl Dr. Petru Șpan în Nr. 10 al revistei „*Vatra școlară*” un articol, care e merit a provoca mari nedumeriri în sinul învățătorimei noastre. Vorbind de existența diferitelor specii de vagabunzi dl Dr. Șpan descoperă anume și existența unor vagabunzi în pedagogie, despre cari, după ce spune că ei „se indeletnicesc nu atât cu arta, cât mai mult cu teoria educațiunii”, spune următoarele:

„Aceștia vreau să treacă de bărbați de școală, cari dau direcția învățământului la cutare categorie de școlări. Ei țin ca păreriile lor să fie respectate pretutindenea, unde pășesc. Cuvântul lor e grav; pășirea semetă; graiul lor ascuțit și poruncitor. Pretutindenea țin, ca absolut de lipsă să se audă glasul lor, de aceea sunt de un oimism revoltător. Cotesc în dreapta și în stânga, se îmbulzesc cu puterea, ca să fie văzuți. Sunt prin atentatul lor obrăscnic membri prin toate corporațiile și țin mai vârtos să fie aleși în corporații, unde se tratează chestii de educație. Prin tot felul de tertipurii se pricep a delătura pe alții, asemenea pricepuți în ale educației. Grijesc mai cu seamă să nu străbată alături de ei, de acei bărbați, cari eventual ar putea să țină concurență, ori cel puțin să provoace rivalitate. Acolo se simțesc bine, unde sunt mai modești cooperatori, căci cu acestia se împacă ușor, fiind ei niște pacinici tovarăși buni-bucuroși de a primi onorari, dar a fi scutiți de muncă și gândire. Priocetul nostru dimpotrivă e un om de trudă și muncă. Obosește, se sbruciumă în toate părțile, ca să producă un operat de valoare, dacă odată i s'a încredințat ceva spre lucrare.

Fiind el însă dela firea sa, dedat de a-și lucra operatele cu studii estinse, de a-și

culege materia din tot felul de cărți, pe unde o găsește, va prezenta mu-i vorbă o lucrare la prima părere acceptabilă, căci să nu uităm, e meșter în a ști peteci știință. Când s'a apucat de studiul educației, din întâmplare a dat peste un op. care l-a câștigat pentru această știință. Câștigat odată, s'a introdus pe încetul în materie de educație, dar nici când nu și-a făcut scrupuli din ceea ce citește. A cetit de-a valma, ce i-a venit în cale. E lucru firesc, ca astfel de savant în pedagogie să ni se prezinte, ce un vagabund. El nu are anumite principii stabile, de cari să se conducă în lucrarea sa. Adună de colo și de colo ce i se pare lui mai bun și alcătuește un operat, rezultat din adunături.

Știut este, că în pedagogie, ca și pe alte terene științifice există mai multe direcții; ba s'au format chiar școli pedagogice cu o sumedenie de aderenți. Cea mai puternică școală cu direcție pedagogică este școala herbartiană, care încă s'a subdivizat în a) zilleriană; b) stoyană; c) dörpfeldiană.

Fată cu aceasta stă școala Dittes-benekiană, ne mai făcând mențiune de școala pedagogică catolică și evanghelică, cum nici de cea mai nouă a pedagogiei experimentale. Pe lângă acestea mai vine a fi considerată și pedagogia oficială cu a ei aderenți. Să nu uităm a face mențiune nici de micii sateliți, cari numai în unele puncte țin să-și marcheze originalitatea și aberațiunile. Acum, dacă cineva trece prin toate formele de direcții, fără ca să se oprească și aprofundeze în una singură, acela de bună seamă este un vagabund în știința pedagogiei. Cel ce nu mai gustă din o direcție și trece la alta, va rămânea un lingău cu a cultură superficială, dar cu un tupeu de aroganță și închipuire nimitoare.

Astfel de oameni de obicei se mândresc cu aceea, că ei voesc să-și păstreze independența și aleg din tot locul ce e mai bun. Uită sărmanii, că a alege ce este mai bun din felurile lucruri, înseamnă a avea deja un stoc de gândiri bine încheiate, care să-ți dea puțința de a ști face selecția naturală. Lauda lor miroasă a sărăciei intelectuale, pe lângă toată silința ce și-o dau de a impune cu vorba și cu scrisul.

Mai întâlnim apoi și un fel de vagabunzi, cari abandonează direcția de care s'au ținut nu din convingere, ci din utilitarism. Ei voesc să placă mai marilor direcțori, cari nu se omără cu cercetări nou științifice, ci simplu copiază formele de educație oficiale dela aite popoare. La această categorie aparțin toți fricoșii și interesații. Toată viața sunt în contradicție cu convingerile lor.

Iată dar cine sunt vagabunzii pedagogici! Sunt multe soiuri, multe categorii și multe nuanșări, încât mereu te lovești de ei. La toată întâmplarea, că atari inși sunt niște buruieni în grădina noastră școlară. Să ne uităm după ei ce fac și cunoșcându-i bine, să nu ne îndreptăm după sfaturile lor, căci ei nu sunt spre binele, ci spre stricăciunea școlii române.

Există deci un vagabundism în pedagogie și dacă n'a fost cunoscut, cauza este că n'a fost semnalat. L'am semnalat, l'am dezaprobat, ca să ferim școala și pe învățătorii noștri de înrăuririle acestei aparițiuni primejdioase.

Chestiunea pusă de dl Dr. Șpan ne face să ne oprim în câteva cuvinte asupra ei. Dacă există de fapt astfel de vagabunzi, atunci ei înseamnă o primejdie reală pentru cultura noastră și se impune în mod imperativ stărpirea cât mai grabnică a lor. Dar noi n'avem nici o știre despre existența astorfel de „lingăi cu cultură superficială, dar cu un tupeu de aroganță și închipuire uimitoare”, cum îi numește dl Șpan, iar dl Șpan n'a dovedit că acestia ar exista de fapt, ci numai a afirmat-o aceasta. De aceea îl rugăm pe dnul autor, ca, având în vedere gravitatea cauzei să binevoiască nu numai a „semnala” existența pedagogilor-vagabunzi și a-i îndemna în mod vag pe învățători să nu se îndrepte după sfaturile lor, ci a-i demasca, spunându-le numele și combătându-le activitatea cu argumente serioase.

Altfel, vorbind numai în termini cu totul vagi, nu credem că articolul din chestiune ar putea aduce vr'un bine învățătorimei noastre. Din parte-ne nu ne putem închipui, cum s'ar putea „feri școala și învățătorii noștri de înrăuririle acestei aparițiuni primejdioase”, câtă vreme nu se vorbește despre ea deschis și cu

dovezi, pentruca ori cine să înțeleagă despre ce e vorba.

Cum putem aștepta ca învățătorimea noastră să înțeleagă așa de ușor o stare de lucruri atât de complicate și să se ferească de oameni cari „dela firea lor” sunt „dați a-și lucra operatele (cari? N. R.) cu studii întinse de a-și culege materia din tot felul de cărți pe unde o găsește”, și cari „s'au introdus pe încetul în materie de educație”, când li se vorbește despre toate acestea absolut numai în termeni generali. Teoriile trebuiesc sprijinite cu exemple, altfel ele nu pot pătrunde. Acesta e unul dintre cele mai însemnate principii pedagogice, și de aceea rugăm pe dl profesor Șpan, să facă lumină în chestiunea sulevată de dsa, și care chestiune e cu totul nouă pentru întreg publicul cetitor.

Banca de asigurare „Fortuna”

Prospectul de fondare și lămuririle referitoare la banca de asigurare română „Fortuna”, proiectată a se înființa în Sibiu, au fost împărțite zilele trecute tuturor băncilor românești, precum și mai multor fruntași ai vieții noastre publice, în scopul de a se face subscrierea de acții. Un prospect se află depus și la redacția ziarului nostru, și astfel subscrierea de acții se poate face și la noi. Se trimit însă prospecte și altore, cari s'ar interesa de afacere și nu le-au primit până acuma. Au deci să le oară dela institutul de credit și economii „Albina” din Sibiu.

Indemnăm și noi, pe toți ceice pot, să sprijinească această nouă instituțiune economică românească, subscriind acții pentru acoperirea necesarului capital social. Din partea fondatorilor s'a proiectat un capital social de un milion, împărțit în 5000 de acții de câte 200 coroane, dar dorința este de a se asigura dela început un capital și mai mare pe seama întreprinderii noi românești.

La subscrierea acțiilor pentru banca de asigurare „Fortuna” este a se plăti numai decât a zeoa parte, adică câte 20 coroane de acție, și câte 10 coroane taxă de fondare și organizare. Sumele plătite se depun spre fructificare la vre-o bancă românească. Listele de subscriere se încheie la 31 Ianuarie nou 1911, dar se mai pot subscrie acții până la termenul ultim, pus pe 31 Martie 1911, când se va ținea probabil și adunarea generală de constituire.

Prospectele sunt subscrise de următorii domni: Parteniu Cosma, directorul executiv al „Albinei”, prezidental „Solidarității” în Sibiu, Ioan I. Lăpădatu, direct. băncii „Ardeleana” în Oștie, Romulus Cărbășiu, directorul „Timișanei” în Timișoara, Sava Raicu, secretarul „Victoriei” în Arad, Dr. Coriolan Pop, directorul „Bihorenei” în Oradea mare, Dr. Gavriil Suciu, avocat în Hațeg, Andrei Cosma, directorul executiv al „Silvaniei” și mare proprietar în Șimleu, Dr. Gavriil Tripon, directorul „Corcanei” în Bistrița și Constantin Pop, redactorul „Revistei Economice” în Sibiu.

Dorim, ca acțiunea serioasă, pornită după multă și matură chibzuială din partea acestor fruntași ai vieții noastre publice, să fie încoronată de cel mai frumos succes, spre care scop îndemnăm de nou publicul, să i dea sprijinul de care are trebuință.

„Să ne organizăm”

În „Biserica și Școala” din Arad, numărul 48, publică un preot dela sate sub titlul de sus un interesant articol, pe care-l reproducem și-l recomandăm atențiunii preoțimii noastre arhidiecezane. E următorul:

Intr'un număr dela finea anului trecut al acestei reviste, a apărut un articol: Unde-i ziarul din casa preotului?, în care un slujitor la altarul Domnului, îndemnat de realitatea tristă găsită la unii preoți, stăruia pentru editarea unei gazete, unde să-și poată discuta preoțimea chestiunile ce o privesc. Abia a eșit acel articol la lumină, când peste câteva zile s'a și încheiat în Timișoara un „ziar”, care în multe mii de exemplare a pornit la cale spre toate parohiile existente și neexistente din mitropolie. Preoțimea cu mici excepțiuni a primit cu fiori de bucurie noua revistă, l-a salutată cu drag pe „sfătosul prieten”, care avea scris pe stindardul său nou-nou: luptă străduioasă pentru eluatarea drepturilor, ușurarea vieții și emanciparea preoțimii din jur... Mulțumită Diui — esolamau unii — că avem și noi odată foaia noastră! Ca și la a-

rice întreprindere însă, nioi la ieșirea acestei reviste n'au fost toți preoții de un gând, ci s'au găsit unii cari nu vedeau semn bun ca revista apare în Timișoara (?) în tipografia unui Hofter et comp. și că fericitul ei redactor responsabil este un preot cu puțină greutate pentru viitorul unei reviste.

Noul organ nu și-a prea bătut capul cu „esecțiile”, ci a dat înainte din vreme în vreme cu numerii săi, cu scopul de a-și asigura reputația perpetuă. Spada nouă s'a învârtit streșnic și a încercat a depărta norii din jurul suveranității preoțești, vorbind din „sella curulis” în toate chestiunile. Rezultatul radicalității a fost mai întâi un avertisment de dragoste (?) mai o amenințare cu proces de calumniare, o returnare a revistei și cine știe câte...

Acești fluturi de zăpadă, revista nu i-a luat în condica nesuccesului său, ci o vedem proclamând într'una curentul organizării, strigând necontenit: Să ne organizăm, să ne organizăm! Și'n acest concert strident apar în ziarele de pretutindeni articole cu porniri clericale.

Până aci este istoria revistei.

Astăzi este adevărat, că lupta pentru pâine este mult mai aprigă ca înainte de asta cu două decenii: nu mai puțină grijă trebuie să aibă și preoțimea față de progresul lumii de azi, din al căreia vârtej nioi ea nu se poate subtrage, dar nemulțămirea desnădăjduită ce se plasează în coloanele „Revistei preoților” parecă e zidită fără piloți, dacă privim cu ochii desinteresați războiul pentru trai din țara întregă.

De câți ani încoace meseriași și industriași noștri siliți de curentul venit din alte țări, ajutați și de lipsa vieții au început a se organiza în societăți private, și văzând călăul nostru acest progres a încolțit și într'ansul dorul de a-și strânge rândurile și de a-și elupta o poziție mai ușoară. Dar osre este îndreptățită pornirea preoților de a se separa în societate proprie, cum o fac muncitorii? Este oare sinonimitate de interese între preoți și ceilalți industriași, oare în terenul lor de muncă se operează cu aceleași elemente? — Nu.

În lumea muncitorilor, precum știm, toată răvna este de a învăța capitalul, ca din interesele lui să-și asigure un trai fericit. Plugarul se ostenește, ca din solul moștenit să scoată rod pentru un trai tihnit, comercianții asemenea învăț roata cu negoț, ca să iasă faină pentru zile de rând ori și pentru sărbători.

Preotul însă în viața pastorală nu operează cu bani, ci toată valoarea lui depinde de la modul cum știe vrăji poporul prin înțelepciune și curățenie sufletească spre căările luminoase ale binelui. Preotul n'are să poarte frică, că-l va doborâ concurența, nici o negoțul nu i va trece. El are alte rosturi.

Dacă preoțimea se crede scurtată în drepturile sale (cea dornică de „organizare”) ori desconsiderată în unele privințe, să facem psihologie în jurul acestei chestiuni.

Preoțimea peste tot dispune de cea mai mare libertate, care nu se prea găsește la nioi un fel de slujbeși. Ce privește dotația lor, excepționând o seamă de parohii de prin Bihor și din jurul Halmagiului, putem zice că ei au o subsistență la fel cu cei mai mulți oficiali dela administrarea de stat ori din alt loc. Dacă punem la răvaș și împrejurarea, că noi preoții locuim în condiții fără pretențiuni, putem afirma cu deplină conștiință, că și noi putem ține pas cu lumea, conformându-ne viața principilor frumoase evanghelice ale căror vestitori suntem. Un neam cu o istorie atât de asuprită ca și al nostru, în aceste câteva decenii, între împrejurările date, a făcut progrese de stul de mari, atât ce privește premenirea culturală cât și ameliorarea materială. În Bihor b. o. mulți preoți urcă și azi stâncile, spălate de vreme, cu molitvelnicul și cu orocoa învâlită subsoară, și poate mai mulți brâsdeză și acum tot cele 4 ori zece pogoane de arătură măloasă ca și înainte de asta cu 40 pe ani, dar pentru aceea nu se prea aud valete în toate gamele, — ci după puțină și împrejurări impart mângâeri pentru norodul care-l împresoară. Și ce rost ar avea jeluitul fără nădejde...

„Revista preoților” și-a lua o sarcină grea. S'a pus adecă de gând să organizeze clerul. Marele Șaguna a organizat preoțimea noastră în mod atât de perfect, încât celce ar mai voi azi a se atinge de opera lui ar gând de a o face mai desăvârșită, ar profana idealul intrupat într'ansa. Celce scoate în tipar și rânduri cu „organizarea preoțimei”, acela își ia în mână penel stângaciul, care strica valoarea tabloului „Învierea”, lăsat nouă de Baronul Șaguna în mâinștră operă a Statutului organic.

Preoțimei de câțiva ani încoace este drept, că i-a lipsit din protopopiate legătura vie, viața activă. Viața preoțimei traotuale în anii din urmă n'a fost ivorată prin nioi un fel de convenire pastorală, la cari prilejuri să fi avut preoțimea timp a-și vârșă în lungi cuvinte amărăciunea. Conferențele preoțești n'au preluorat terenul, și așa părginindu se solul au încolțit barueni nefolositoare în unele protopresbiterate. Ivirea revistei plină cu gâlceavă, cu espeortării neouviucioase, cu lamentări infinite, în care lucrurile par a fi cu capul la vale, despre care pomemim mai sus, încă se poate atribui în parte lipsei de conferențe preoțești.

În mâna grădinarului harnic orice pământ devine productiv, el străformă locurile seci în straturi frumoase de flori și scoate cu iscusința sa toate rădăcinile de burueni, cari fură ori coboară valoarea grădinei sale. Un astfel de rost ar putea avea fiecare conducător al protopopiatelor. Dela dâșii s'ar cere ca din vreme în vreme să steie de vorbă cu preoțimea submanuată, să deie îndrumări nouă în afacerile ce-o privesc, să deie prilej slujitorilor dela altar să se îndemne unul pe celalalt și să se scoată din uz anomaliile pastoralale, de cari băjbăe viața practică în unele sate.

Pentru punerea la cale a acestor îndemnuri cred că n'ar fi de prisos a se da din partea celor chemați a direge viața pastorală un program bine stabilit cătră șefii tractuali, care program să fie obligați a-l executa întocmai, ca visitarea canonică și a școalelor ce le efectuează cu puțin greș. Dacă s'ar pune la cale înviorarea aci semnalate, am convingerea, că nu s'ar mai putea face strădăni pentru desecvibrarea preoțimei, nioi n'am avea prilej a ceti tiparuri, cari tind la separarea preoțimei, care gând din punct de vedere al autonomiei noastre este o absurditate. Valuri de nemulțămire au fost totdeauna între oameni, dar curentul bolnăvicios, ce voiește „Revista preoților” a-l familiariza în sânul preoțimei, nu va produce decât pădurețe acre, cari fructe nu îndulcesc viața, ci o încurcă cu desăvârșire, iar biserica ortodoxă în lumea progresului de azi, nu va permite alcătuirii perverse de convingeri, al căror răsunet este: anarhia.

Preoții cu toții — cred, — doresc îndrumări luminoase, pornite din culmile de gândire ale unor bărbați senini, cari cu sfaturi evanghelice voesc să deie o viață trainică așezămintelor noastre; dar tiparuri certărețe, scaldate în valea pretensiunilor cu rost și fără el, nu-l vor îndulci nioi când.

Le-am scris aceste rânduri despre istoria și psihologia revistei, ce ne năpădește cu dragostea, ca să ne fixăm rostul ei și rezultatul, la care am ajunge prin lupta ei cu miros revoluționar. Ca pe un călător pribeg ce bate căări neoune oute, să o privim din depărtare cum i se învâlcose vrerile, și dacă crede că sunt realizabile principiile ce le propagă și că sunt utile în cadrul organizației noastre ce-o avem, să nu o conturbăm, căci veni-va vremea, când precum strigă acum „să ne organizăm”, va ofta răgușit:

Urmașilor mei Preoțești
Las vouă moștenire.
A bisericii iubire;
Fără piloți să nu zidiți.
Căci veți fi striviți.

Un preot dela sate.

Din Brad.

— Sărbarea zilei marelui Andreiu. —

Ziua marelui Andreiu s'a sărbat la gimnaziul din Brad cu următorul program:

1. Cuvânt de deschidere, de Stefan Albu, director gimn. 2. Imnul lui Andrei, compoziție de D. Cunțan. 3. Apostolul de Goga, deal. de un elev. 4. „Între peatra Detunată” cor mixt de Dima. 5. Disertație de prof. Dr. Suci. 6. „Sus băeți”, cor. de I. Vidu. 7. Impărțirea premiilor și încheerea.

În cuvântul de deschidere dl director gimnazial arată însemnătatea zilei, accentuând, că Marele Andrei a muncit viața întreagă numai pentru luminarea și fericirea poporului român, pentru ridicarea lui din întunerecul neștiinței, la treapta culturală și la starea materială și economică de azi; se cuvine deci să ne aducem aminte de acest mare bărbat al neamului nostru și prin sărbări ca cea de azi să dovedim, că ținem seamă de sfaturile lui lăstate nouă moștenire.

Dl profesor Dr. Suci în lucrarea sa despre activitatea literară a lui Șaguna interolează foarte potrivit cite de mare însemnătate pentru biserica noastră — din cartea dlui Dr. Lupăș: despre Anastasia Șaguna, despre lupta ei desepărată de a-și scăpa copiii dela catolicism, citează în altă parte despre stăruința neo-

bosită a Marelui Andrei pentru înființarea gimnaziului român din Brașov, și despre greutățile și pedecile ce le a întâmpinat în acest scop.

Referitor la înființarea gimnaziului din Brad dl Dr. Suci cetește câteva documente în copie de mare valoare pentru istoria gimnaziului nostru — epistole de ale mitropolitului Șaguna cătră înalții funcționari români ai comit. Zarand din acel timp, cătră Pipoș, Hodoș etc. dându-le îndrumări, ca gimnaziul ce se va înființa, să aibă caracter profesional și nu național.

Toate cântările atât cele dela parastas, cât și cele din program au fost frumos executate de corul gimnazial, condus de dl M. Stoia.

Pe urmă s'au împărțit ajutoare în bani din fondul „Șaguna” spre a se cumpăra vestiminte elevilor săraci. Întreg programul a fost ascultat de numărul public cu încordată atențiune.

Dela conferențele învățătoarești.

Tractul Deșului.

Conferența ordinară învățătoarească din tractul gr. or. român Deș s'a ținut în Deș la 8/21 și 9/22 Octomvrie 1910 în școala confesională conform circularului Venerabilului Consistor Archidiecezan din 19 August 1910 Nr. 9581 Școl. și a ordinului oficiului protopresbiteral concert din 1 Septemvrie 1910 Nr. 351.

Ședința I. la 8/21 Octomvrie 1910.

După celebrarea la 8 oare dimineața a sfinteii liturgii, împreunate cu parastas și cu invocarea Duhului Sfânt, membrii conferenței s'au întrunit în sala de învățământ a școalei noastre din Deș, unde comisarul tractual, Teodor Herman, protopresbiter, a deschis conferența la 10 oare a. m. prin o cuvântare plină de învățături și de sfaturi la adresa învățătoareștii. — Aceasta s'a luat cu plăcere spre știință. — Erau de față 14 învățători, toți aplicați definitiv.

Comisarul salută apoi pe parohii prezenti: Sigismund Lengyel din Selișca, Gavriil Miu din Gălgău, cateheți, și Gregoriu Magerușan din Curtuleș, precum și pe George Ciupe, candidat de preot din Corneni, și își exprimă totodată regretele pentru preoții absenți dela această conferență, la care cu deosebire cateheții, conform circularului consistorial datori erau să participe.

Conferența se constituie alegându-și president pe Bartolomeiu Faraș din Corneni, notari pe Augustin Herman din Deș și Ioan Ciupe din Gostila, — iar bărbați de încredere pe George Prigoană din Măgoaja și George Bilboacă din Gărbou toți membri ai conferenței.

Prezidentul prezentează și conferența primește următoarele souze: a lui Gavriil Hango, spiritual și catechet în Gherla, Stefan Gheție, paroh catechet, în Vălenii Șomcușii și Petru Both paroh catechet în Săcătura.

După ce circularul consistorial și ordinul oficiului protopresbiteral, prin cari a fost convocată această conferență, se consideră de cetite, — comisarul prezentează rezoluțiunea Venerabilului Consistor Archidiecezan din 19 August 1910 Nr. 13644/910 Școl. prin care s'au luat la cunoștință concluziile conferenței tractuale învățătoarești din 1 și 2 Noemvrie 1909, și prin care s'au satorit obiectele de pertractat în conferența actuală, pe lângă cele ce le a satorit Venerabilul Consistor în circularul său de convocare pantru fiecare conferență tractuală învățătoarească din acest an. Conferența primește această programă.

Intrându-se în ordinea de zi, învățătorul George Prigoană din Măgoaja ține prelegerea practică din religione: „Sodoma și Gomora”, pentru clasa II-a.

După terminarea prelegerii și după ce prelegătorul își face autoortica, se deschide discuțiunea asupra acestei prelegeri, și conferența constată, că prelegerea a fost multămitoasă, dar cu observările făcute de Augustin Herman, oă introducea a fost prea lungă, — de George Bilboacă și Mihai Georgiu, oă la predarea temei nu s'a observat planul cronologic pedagogic, și de Ioan Ciupe, oă cuvintele neînțelese de elevi să se explice.

Comisarul recomandă membrilor, la predarea religiei să aibe totdeauna o ținută și un ton sorspunzător sfinteinei obiectului, în scopul de a infiltra și înrădăcina în inima și în sufletul elevilor sentimente religioase și morale.

Conferența constată, că învățătura din această prelegere este pentru elevi, oă Dumnezeu pe oamenii oei rai îi pedepsește, iar pe cei buni îi ajută; iar pentru conferență învățătura este, oă țința prelegerii să fie scurtă, în analiză să fie întrebări scurte și orientătoare, material puțin și predat după medodul genetic.

Fiind obiectele acestei ședințe exhaustate, prezidentul era să ridice ședința, dar membrul Ioan Ciupe face următoarea propunere:

Conferența actuală să iee acum dispozițiunile necesare în scopul, ca la serbarea jubileului de 25 ani ai activității protopresbiterale a iubitelui nostru protopresbiter tractual Teodor Herman, proiectată de sinodul protopresbiteral, și corpul învățătoareștii din acest tract să-și poată arăta iubirea, stima și recunoștința, în mod demn de persoana și meritele jubilatului.

În urma acestei propuneri comisarul Teodor Herman, fiind vorba de persoana sa, părăsește ședința, iar conferența primește propunerea cu entuziasm și alege o comisiune din membrii Ioan Ciupe, Ioan Percea, George Bilboacă și George Prigoană, pe care o însăroinează, ca în ședința de după amiază să compună și prezenteze un proiect detaiat despre modul participării corpului învățătoareștii la serbarea jubileului amintit și inițiat de sinodul protopresbiteral.

Cu acestea ședința primă s'a terminat.

Ședința a II-a la 8/21 Oct. 1910 p. m.

După ce prezidentul la 2 oare p. m. deschide ședința, învățătorul George Bilboacă din Gărbou ține prelegerea practică: „Suprafața pătratului” pentru clasa a V-a.

Terminată prelegerea și făcându-și ajutorul autocritica, se începe discuțiunea asupra ei și conferența constată, că prelegerea a fost deplin succasă, din ea elevii și-au însușit noțiunea pătratului și au cunoscut modul calculării suprafeței acestuia, — iar conferența a stabilit, că calcularea în mod intuitiv și practică a suprafeței pătratului este medodul cel mai duocător la scop.

Urmeeză disertațiunea: „Mijloacele prin cari se poate susține disciplina în școală”, pe care o ține învățătorul Ioan Percea din Osoiu. Tot despre acest obiect prezentează o lucrare și învățătorul Ioan Cotușiu din Diug, dar care se cuprinde în ceea a lui Ioan Percea.

După discuțiune conferența declară disertațiunea de succasă și din ea constată următoarele:

Mijloacele disciplinari sunt: premiarea și pedepsirea elevilor. Premiarea este morală, de ex. lauda, încurajarea etc., și este materială de ex. premiarea cu bani și obiecte etc.

Pedeapsa este morală și corporală.

Morală:

1. grad: admoniarea cu iubire și serioșitate între patru ochi.
2. grad: admoniarea publică în clasă.
3. grad: dojenirea între patru ochi.
4. grad: dojenirea publică în clasă.
5. grad: încunoștințarea părinților în scris sau verbal.
6. grad: dojenirea în fața directorului.
7. grad: dojenirea înaintea scaunului școlar și a părinților.
8. grad: eschiderea din școală.

Corporală:

1. grad: scoaterea din banca.
2. grad: reținerea după oarele de prelegere fără detragerea mâncărei.
3. grad: reținerea după prelegere cu detragerea mâncărei sub supravegherea învățătorului.
4. grad: în cazuri grave, cu învoirea părinților, baterea în palmă cu linia.

Modul aplicării acestor pedepse.

1. Învățătorul să constate cauza și împrejurările trasgresiunei comise.
2. A face pe elev să-și recunoască vina, să-i arete urmările ei și să-l convingă oă merită pedeapsa.
3. Să facă pe elev, ca acesta să simțască, oă învățătorul și pedeapsa, întocmai ca premiarea, numai din iubire este necesitat a i-o aplica.
4. Pedeapsa să nu o aplice în stare de iritație.
5. Învățătorul să fie serios la aplicarea pedepsei. Cu această ocaziune să-și arete indignarea și compătimirea, dar la nioi un caz mania.

Învățătorul George Bilboacă din Gărbou cetește lucrarea sa: „Dare de seamă despre cea mai bună carte pedagogică românească, cetită în ultimul an”.

Este de părerea, oă broșura: „Introducere în pedagogia Herbartiană” de Ufer tradusă în limba română, este cea mai bună carte pedagogică tradusă în românește. Arată împărțirea și conținutul acestei cărți și o recomandă fiecărui învățător spre procurare și studiere.

Conferența ia cu plăcere la cunoștință această lucrare.

(Va urma).

Dela „Asociațiune“.

Biblioteca populară.

Apropiindu-se terminul când „Biblioteca populară a Asociațiunii“ trebuie să apară, rugăm pe toți domnii cari au primit liste de abonament să binevoiască a le înapoia la adresa: „Asociațiunea“, Sibiu (Nagy-szeben), Str. Șaguna Nr. 6, împreună cu sumele încasate.

E în interesul abonaților ca listele de abonament să fie înapoiate cât mai curând, ca expediția să se poată face la vreme și în bună rânduială.

Ceice doresc să se mai înscrie membri ajutători ai „Asociațiunii“ sunt rugați a cere liste de abonament, pe cari biroul central le trimite oricui.

Aducem totodată la cunoștința tuturor, că Nr. 1 din „Biblioteca populară a Asociațiunii“ s'a pus sub tipar și că până la sfârșitul lui Decembrie va fi gata. Numărul prim va cuprinde povestirea originii neamului românesc de Dr. Ioan Lupaș. Biblioteca va avea o copertă specială, lucrată de pictorul nostru Gheorghe Russu. Textul broșurii de asemenea va fi ilustrat.

Expediția primului număr se va face îndată după primirea listelor de abonament.

Rugăm deci încă odată pe toți ceice au asemenea liste, să grăbească cu înapoierea lor, ca expediția să nu suferă întârziere.

Biroul „Asociațiunii“.

Scrisori din Bucovina.

Comersul festiv al soc. ac. „Junimea“.

În 12 Dec. n. societatea academică „Junimea“ din Cernăuț și-a celebrat cu mare solemnitate comersul festiv, în sala „Filarmonică“. La această serbare a luat parte arhiepiscopul și metropolitul Vladimir de Repta, precum și alt public numărös din elita românească din Cernăuț și jur. Iată programul acestei serbări:

1. Cuvânt de deschidere și raportul anual, ținut de T. Catarciuc, cand. fil.
2. Discurs inaugural, de cand. iur. I. Ursuleac.
3. Discurs în onoarea universității, de stud. iur. A. Ștefanelli.
4. Discurs la adresa membrilor onorari și emeritați, de stud. teol. A. Isăceanu.
5. Discurs către studențimea universitară, de stud. iur. Oct. Tarnavski și C. Loghiin.
6. Discurs în onoarea societăților culturale, de cand. iur. Z. Popovici.

Pe lângă aceștia au mai vorbit: prof. Dr. Teodor Tarnavski, decanul fac. teol., care mulțamește tinerilor pentru iubirea ce o au față de universitate și în deosebi de facultatea teologică.

Vorbește apoi Dr. Sextil Pușcariu, îndemnând societatea „Junimea“ la muncă, servindu-i de exemplu trecutu-i glorios.

Ia cuvântul prof. Dr. Cuparencu, laudând tinerii acestei societăți, care ia parte la adunările populare și stau poporului în ajutor. Îi roagă ca și de acum înainte să sprijinească poporul.

Vorbește Dr. Gheorghiu prof. univ. în numele soc. pentru cultura pop. rom. din Bucovina.

S'au mai ținut apoi și alte discursuri, iar corul societății a distrat publicul cu frumoase cântări românești.

Festivitatea a durat mult timp, iar publicul depărtându-se a dus cu sine cele mai scumpe amintiri, ce i le a câștigat în această seară membrii „Junimei“.

Deputat al cercului Vatra Dornei-Câmpulung a fost ales cu majoritate de voturi distinsul român Gheorghe Sârbu. Contracandidatul era un țaran român.

În 13 Decembrie n. a delectat publicul românesc din Cernăuț tinărul tenorist Stefan Ionescu-Milano. A cântat mai multe cântece românești și italienești. A fost aplaudat mult, încântând pe ascultători cu vocea sa melodică și talentul său artistic.

Correspondent.

NOUTĂȚI.

Supliment. Numărul de față al ziarului nostru are un supliment de jumătate oală.

Dela cassa arhiepiscopala. La colecta pentru nenorocirii din Banat pe lângă suma din trecut de cor. 23,127.32 au mai intrat următoarele sume: Tăuția-mare cor. 18, Trapold cor. 9.88, filia Ibișdorful-săseșc 4.10, Telna (A.-Iulia) 24.88, Dej 66.42, Peteritea 23, Petrângeni (Abrud) 5, Cuștelnic 11, Vulceș 13.20, Uroiș 3, Grohot 4, Dobârca 4, Rogojel 7.58, Dâncul-mare 1880, Ghi-jasa-inf. 8.20, Vidrasău 3, Păucea (Mediaș) 8, Olpret 10, Călian 16, Lueriu 20, Rachiș 11.20. La oaltă cor. 23,416.08.

Conferența dela Asociație. Ciclul de conferențe, care în iarna aceasta promise a fi foarte variat atât ca subiecte, cât și ca persoane conferențiere, și-a luat începutul Duminică seara, în 18 Decembrie, în obișnuita sală a Muzeului Asociațiunii. A fost o prelegere literară, făcută asupra poeziilor lui Ștefan O. Iosif de secretarul administrativ, dl O. C. Tăslăuanu. Ni-a vorbit, după o introducere unde avea de scop a arăta rostul și importanța conferențelor întocmite de Asociație, despre frumusețile de formă și idei ale poetului ardelean emigrat în România. Câteva din poeziile mai mici și mai frumoase — patriarcale, pastele și cântece în formă populară, — precum și o romanță din faptele evlaviosului erou al Moldovei, Ștefan cel-Mare, cetite de conferențiar, au dovedit că firea poetului înclină mai mult spre lirism, decât spre poezia eroică, în care nu reușește; ca poet liric însă, Iosif ține loc indiscutabil între fruntașii literaturii noastre. — Poate nu era de prisos, dacă după aceasta conferențiarul ar fi pomenit ceva și despre asocierea celor doi talentați scriitori (D. Anghel și Șt. O. Iosif) și despre lucrările lor mai nouă, care ar trebui să și găsească cetitori la noi tot așa, ca și lucrările mai vechi ale poetului.

Jubileul Wolff. Eri, Marți, în 20 Decembrie n., s'au împlinit 25 de ani de când valorosul bărbat al compatrioților nostri Sași, domnul Dr. Carol Wolff, a fost pus în fruntea institutului de bani din loc „Hermannstädter allgemeine Sparkassa“, ca director executiv. Institutul nu a putut să facă atunci o alegere mai nimerită, decât chemând la conducere pe acest bărbat deștept, cumpătat și plin de energie și de voe de muncă al Sașilor, sub care apoi institutul a luat un avânt foarte frumos. Pentru sărbători pe distinsul său director executiv, institutul a ținut eri adunare generală extraordinară, în care apreciindu-i meritele, i-a votat o uroare frumoasă de salar, i-a dat un frumos cadou, și a înființat un fond cultural, care să poarte numele dlui Wolff. A urmat apoi un banquet. Întreaga sărbătoare a decurs în cerc restrâns, mai mult familiar. Aducem și noi urări de bine sărbătoritului.

Membru la societatea „Petőfi“. Ziarele din Budapesta aduc știrea, că postul Octavian Goga a fost ales membru extern al societății literare „Petőfi“.

† Dr. Ioan Neagoe, un distins medic în capitala României, a însetat din viață în 20 Dec. n. Răposatul a fost ardelean de origine, din părțile Blejului.

† Ioan Ivan. Înregistrăm cu sincere regrete încetarea din viață a bunului Român și credinciosului fiu al bisericii noastre Ioan Ivan, fost notar comunal, fratele asesorului consistorial Nicolae Ivan, adormit în Domnul Luni după amezi. Din partea familiei s'a dat următorul anunț despre tristul eveniment: Cu inima înfrântă de durere aducem la cunoștință tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoscuților, că iubitul nostru soț, frate, cumnat, unchiu, Ioan Ivan, notar pensionat, membru ordinar al „Asociațiunii“, membru în comitetul și sinodul protopopesc al tractului Săliște, membru în comitetul parohial și comunal din Gurarului, membru al altor instituții economice și culturale, după grele suferințe, împărțit cu sfințele Taine a adormit în Domnul Luni, în 6/19 Decembrie a. o. la orele 3 p. m. în etate de 69 ani. Rămășițele pământești ale iubitului nostru răposat se vor așeza în cimiterul bisericii gr. or. române din Gurarului, Merouri în 8/21 Decembrie la 1 oră p. m. Gurarului, la 6/19 Decembrie 1919. Jalnica familiei.

Școala pentru economia de casă (școala de menaj), susținută de „Reuniunea femeilor române din Sibiu“, deschide la 15 Ianuarie n. un curs de bucătărie fină. Cursul va dura dela 15 Ianuarie până la 15 Aprilie. Taxa lunară a acestui curs e de 80 cor. Elevele primesc locuință și întreagă întreținerea în internatul școlii. Informațiuni se pot primi dela dșoara Tullia Bogdan, Sibiu, Strada Baier Nr. 1. În timpul acestui curs școala primește și execută comande pe lângă prețuri convenabile.

Sfințirea școlii din Vale. Școala din un raport mai lung următoarele: Sfințirea școlii noi din comune Vale, tractul Hategului, s'a făcut în 7 Noembrie v. prin protopresbiterul tractual, dl Dr. C. Popescu, asistat de 4 preoți. A participat întreg poporul din comună, din hărnicia căruia a fost ridicat noul edificiu școlar. În cursul serviciului divin dl protopresbiter a rostit o vorbire, în frul căreia a arătat meritele celor ce au contribuit la edificarea școlii. I-a răspuns preotul local, Sebastian Ciocan, aducând mulțămite, în numele poporului, Excelenței Sale Arhiepiscopului și Mitropolitului nostru Ioan, și Preaveneratului Consistor pentru ajutorul de 1500 cor. dat pentru edificarea școlii. Poporul a fost apoi stropit cu apă sfințită. Inteligența a fost intrunită la masa preotului Ciocan.

Liber. Dl Dr. Casiu Maniu a părăsit în 19 Dec. temnița de stat a Vafului.

Răscumpărare de felicitări. Dl Dr. Livia de Lemény, avocat, răscumpărând felicitările din prilejul aniversării zilei nașterii sale, a contribuit cu cor. 10 la colecta pentru susținerea în Viena a tinerului pictor-fotograf Ilie Chidu, cu 5 cor. la darurile de Crăciun și cu 5 cor. la fondul Vitor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, sau în total cu 20 cor.

Monument. Comunitatea bisericească a sașilor din Sibiu a hotărât să ridice fostului guvernator al Ardealului, baronului Samuel Brukenthal, un monument în acest oraș. Guvernatorul Brukenthal, născut în 1721, a răposat în 1803. Monumentul se va ridica în anul 1921, când se împlinesc două sute de ani dela nașterea marelui bărbat al sașilor. Consistorul bisericii săsești a publicat o circulară, în care invită credincioșii să contribuie cu bani în scopul ridicării acestui monument.

† Ioan Străulea, notar comunal în Jina, după scurte suferințe împărțit fiind cu sfințele Taine, a adormit în Domnul Sâmbătă, în 4/17 Decembrie 1910, la 10 ore a. m., în anul al 55-lea al etății. A fost înmormântat Luni, în 6/19 Decembrie a. o., la 11 ore a. m., în cimiterul bisericii gr. or. române din Jina. Fie-i țărâna ușoară!

Coroane eterne. Doamna Minerva Dr. Brote, din prilejul împlinirii aniversării la 13-lea dela moartea soțului său, mult regretatul Dr. Aurel Brote, fost director al băncii „Transilvania“, dăruiește fondului Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea școlii (școlilor) fără lucrul, al „Reuniunii meseriașilor sibieni“, 5 cor.

Patru colinde din Munții-apuseni, paralel armonizate pentru cor mixt și bărbătesc de Ștefan Ștefan, învâțător. Prețul 2 coroane, plus porto postal. Se capătă la autor în Ecska. (Torontál megye).

† Safta Teacoi născ. Simționesc, preoteasă în Dâncul-mare a murit în 18 Dec. n., la orele 3 dim., în al 72-lea an al etății și al 52-lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești s'au așezat spre vecinică odihnă, Marți în 20 Dec. n., la orele 12 din zi, în cimiterul rom. ort. din Dâncul mare. Fie-i țărâna ușoară!

Indreptare. În mulțămite publică din numărul trecut, comuna bisericească Galeș a fost pusă cu greșală între ceice au primit ajutor din sumele adunate pentru înzestrării din Gurarului. Comuna bisericească Galeș a dat 30 cor. pentru înzestrării, deci este a se pune între donatori.

Ministra în temniță. Din Copenhaga se anunță, că fostul ministru de justiție Alberti a fost osândit la opt ani de temniță. Ministrul danez, cum s'a constatat, a comis mai multe abuzuri pe vremea când a stat la putere.

Număr scăzut. Din Italia se anunță, că populațiunea evreilor din această frumoasă țară a început a scădea. În 1870 Italia avea 300 de mii de evrei. Astăzi mai are cam pe jumătate din numărul acesta. Jumătatea cealaltă a trecut la creștinism prin botez și prin căsătorii mixte.

Descoperiri de pe vremea avarilor. Într-o comună de lângă Zombor, cu prilejul unei săpături în curtea unui proprietar, s'au găsit mai multe morminte avarie, cu numeroase mărgale, bani de argint, oase, vârfuri de săgeți și alte obiecte.

În grevă. Studențele de medicină din Peterburg și dela școala superioară din Moscova au hotărât o grevă de trei zile. Motivul grevei este faptul, că deținuților în temnițele rusești li se aplică pedepse corporale.

Proiect de lege respins. O comisiune specială a dumei rusești avea să dezbata asupra unui proiect de lege pentru introducerea învățământului primar obligator în împărăția rusească. Proiectul însă a eșuat, căci reprezentanții ministerului de instrucțiune publică și de finanțe au declarat, că statul nu are de unde cheltui pe an suma de zece milioane de ruble, necesare pentru introducerea acestui învățământ.

Înrăurirea frigului. Exploratorul ținutului polar de sud, englezul Shackleton, a observat, că tovarășii săi de drum s'au întors în patrie cu păr foarte bogat pe cap. Același lucru se observă la oameni, cari stau mult în magazile de gheață: nu e printre ei nici un chel. Va să zică, frigul înrăurește în mod binefăcător asupra părului.

Constituție pentru Alsacia și Lorena. Consiliul federal și-a dat aprobarea la proiectul de constituțiune a Alsaciei și Lorenei. Împăratul german va numi pe guvernatorul provinciilor. Proiectul prevede două camere. Una va fi compusă din 36 membri. A doua cameră va avea 60 de deputați, aleși pe baza votului universal, direct și secret.

AMVONUL.

Predică

rostită cu ocaziunea sfințirii bisericii din comuna Hoghiz, — săvârșită Duminică în 14 Noembrie v. c. — din partea asesorului consistorial Mateiu Voileanu.

„Doamne Dumnezeu lui Israel, nu este asemenea Tie Dumnezeu în ceruri și pe pământ, celce păzești legătura și mila cu slugile tale, cele ce umbra înaintea ta cu toată inima“.

A doua carte Paralipomenon Cap 6, stih 14.

Dupăce s'a zidit și s'a înfrumusețat biserica, s'a adunat poporul la sfințirea ei. Atunci împăratul Solomon făcu amvon de aramă și l-a pus în mijlocul curții sfântului, de 5 coți de lung, de 5 coți de larg și de 5 coți de înalt și a stătat peste el, și a îngenușat înaintea a toată adunarea lui Israel, și a întins mâinile sale spre cer și a zis:

„Doamne Dumnezeu lui Israel, nu este asemenea Tie Dumnezeu etc.“

Cu ce cuvinte aș putea eu talmăci ezi rugăciunea noastră de laudă, ou ce cuvinte rugăciunea noastră de mulțămite, când ne-am adunat aici în această casă a Domnului? De unde aș lua cuvinte potrivite sărbătorii de azi, dacă nu din cartea săriților, din sfânta scriptură? Și care loc ar fi mai potrivit, ca și capitolul 6 din cartea II, Paralipomenon, unde se arată frumoasa sărbătoare a sfințirii bisericii din Ierusalim?

O mână de oameni așezată în filia aceasta, o mână de oameni scutiți ca prin minune în comuna aceasta de mână cea puternică a lui Dumnezeu, o mână de oameni crescuți în frica lui Dumnezeu, conservați în lege, în graul, în obiceiurile frumoase, în portul pitoresc al părinților, o mână de oameni cu încredere în Dumnezeu și în puterea de viață a neamului nostru, la glasul preotului, ca poporul Israelitean la glasul prorocului și împăratului David, însuflețți de iubirea casei Domnului, adună piatră lângă piatră, cărămidă lângă cărămidă, dau zi de zi banul adunat cu grea muncă și se apucă să zidească casa Domnului.

Dumnezeu a căutat într-o milă cu ochiul său asupra acestui popor, Dumnezeu a dat puteri acestui mic popor, Dumnezeu a binecuvântat ostenețele acestui popor, Dumnezeu a înmulțit jertfa adusă de acest popor în bani, în material și în lucru, Dumnezeu a binecuvântat roadele câmpului, și astăzi biserica se înalță fal-

nic spre cer, dând dovadă de hărnicia acestui popor, de evlavie lui, de râvnă lui către casa Domnului, de râvnă lui către cele plăcute lui Dumnezeu.

Cuvântul Domnului rostit din gura preotului a oșzut pe pământ bun, ca grăuntele din evanghelie, și a dat roadă înșutită.

„Cereți dela mine, cereți cu inimă bună, cereți cu sfat bun, cereți spre scop bun și eu voi da vouă“.

Aceste cuvinte din evanghelie s'au rostit aici un lung șir de ani din gura preotului nostru, aceste cuvinte ale scrip-turii veacuri de-a rândul s'au rostit din gura preoților noștri din Țara-Oltului și ele, ca sămânța bună, au încolțit în inima poporului nostru credincios, și au dat roade.

S'a ridicat casa Domnului, ca să lo-cuiască Dumnezeu cu oamenii și între oa-meni.

„Caută spre mine, Doamne, caută spre robul tău în ceasul acesta, ca să auzi rugăciunea mea și cererea, cu care se roagă sluga ta înaintea ta astăzi.“

„Să fie ochii tăi deschiși spre casa aceasta ziua și noaptea, spre locul acesta, ales să se cheme numele tău într'ânsul.“

„Să auzi rugăciunea slugei tale, care se roagă pentru poporul acesta, să auzi rugăciunile poporului tău, care se va ruga în locul acesta, tu să auzi din locul lă-cașului tău, din cer, și să auzi, și milostiv să fi.“

„Când se va închide cerul și nu va ploua, pentru că am greșit ție, și se vor ruga în locul acesta și vor lăuda numele tău, și se vor întoarce dela păcatele lor, pentru că i-ai smerit pe ei:“

„Tu să ascuți din cer, și milostiv să fi păcatelor poporului tău și să le așezi calea cea bună, pe care să umble și să dai ploaie pe pământul tău, care l-ai dat moștenire poporului tău.“

„Foamete de va fi pe pământ, moarte de va fi, stricăciune de aer și gălbinare, lăcuste și omizi de vor fi, și de-i va nă-căji vrășmașul înaintea caselor lor, sau ori ce bătaie sau năcaz.“

„Toată rugăciunea și toată cererea, care se va face dela ori ce om sau dela popor, dacă cunoscându-și omul bătaia sa și năcazul său, va întinde mâinile spre casa aceasta:“

„Tu să l auzi din cer din lăcașul tău cel gata, și să te milostivești și să dai omului după căile lui, precum vei cu-noaște inima lui, că tu singur cunoști inima fiilor oamenilor.“

„Ca să se teamă de tine și să umble întru toate căile tale în toate zilele, în cari vor trăi pe fața pământului, care l-ai dat părinților noștri.“

„Când vor greși ție, căci nu este om care să nu greșască, și vei bate pe dânșii, și-i vei da pe dânșii în mâinile vrășmașu-lui, și-i vor ținea pe ei în robie în pământul vrășmașilor, în pământ departe sau aproape, de-și vor întoarce inimile lor în pământul în care sunt robi, și se vor întoarce și se vor ruga zicând: Păcătuit-am, făcut-am fărădelegi, nedreptate și se vor întoarce către tine cu toată inima lor și cu tot sufletul lor:“

„Tu să auzi din cer, din lăcașul tău gata, să auzi rugăciunea lor, și cererea lor și să faci judecată și milostiv să fi poporului tău.“

„Și tot străinul, care nu este din po-porul acesta și va veni din pământ de-parte pentru numele tău cel mare, și mâna ta cea tare și brațul cel înalt, de va veni și se va închina în locul acesta:“

„Tu să l auzi din cer și se faci toate câte se va ruga cel străin, ca să cunoască toate popoarele pământului numele tău și să cunoască, că numele tău s'a chemat peste casa aceasta, care o a z dit ție po-porul tău.“

„Și acum, Doamne, să fie deschiși ochii tăi și urechile tale să audă rugăciu-ne robului tău.“

„Doamne, Dumnezeu lui Israel, nu este asemenea Ție Dumnezeu în cer și pe pământ, cel ce păzești legătura și mila ta cu slugile tale, cel ce umblă înaintea ta cu toată inima“.

Credincioși învățăturii bisericii lui Cristos, credincioși virtuților părinților noștri, în biserică ne am pus nădejdea, în biserică ne-am pus scăparea, în biserică scutul și mântuirea noastră.

Veacuri dearândul prigonit, veacuri dearândul despoiați de drepturi și ca bi-serică și ca națiune, cu nădejde în Dum-nezeu am așteptat zile mai bune.

Cu lacrimi în ochi ne-am culcat sara, cu lacrimi în ochi ne-am sculat dimineața, cu lacrimi ne-am udat hrana noastră dimi-nească, când am intrat în brazdă străină, cu lacrimi am udat seara oina noastră. Cu lacrimi am purces Luni dimineața la lucru și cu lacrimi ne-am întors Sâmbătă seara la vetrele noastre, spre a ne strânge la sin-

copilașii noștri, dar de legea noastră, de obiceiurile noastre părintești nune-am lăsat.

În zile de Dumineci, în zile de sărbători ne-am adunet în bisericiile no-astre, aici am strigat către Domnul și el a auzit glasul rugăciunii poporului său.

Dela respirarea noastră pe acest pământ Valea-Oltului totdeauna a fost ota-te tare, în care s'au conservat în toată frumuseța graiul nostru, legea noastră, obi-ceiurile noastre.

Istoria ne spune despre popa Mailat din Șona, care pe timpul când s'a înoc-put aici la noi unirea și noianul de asu-priri în legătură cu ea, a suferit prigoniri pentru statornicia sa în credință.

Căți asemenea preoți tari în credință vor fi fost prigonitși ca preotul din Șona, despre cari cronica n'a făcut însemnare!?

Căți au suferit pentru legea noastră, căți pentru limba noastră, căți pentru da-tinele, căți pentru obiceiurile noastre?

Dela izvorul său și până la vărsarea în valurile Dunării, dela leagănul până la ocoșugul său, Oltul a fost legănat de cân-tecele noastre, petrecut în cursul său de clopotele dela bisericiile noastre, stropit cu apă sfințită de preoțimea ortodoxă a bisericii noastre strămoșești.

Pe malurile lui se ridică bisericiuțele noastre, în cari s'a conservat genuin ri-tualul nostru, cântările noastre bisericești și multele sărbători bisericești.

Pentru fiecare dintre aceste sărbă-tori — diecii — cântăreții dela bisericiile noastre au făcut versuri ocazionale de ca-racter religios potrivit sărbătorii.

Aici pe Țara Oltului sunt mai va-riate, mai armonioase, mai frumoase colin-dele noastre, pe aici se cântă mai animat la Botezul Domnului „Aghiosul“, aici se cântă imn ocașional la Bunavestire, în Sâmbăta lui Lăzar, în Dumineca Florii-lor, la Vinerea patimilor pe Țara Oltului se cetește o cazanie în versuri, tot aici am aflat versuri religioase ocașionale la Învierea Domnului, la Înălțarea Domnu-lui, la Înălțarea Sfintei cruci și la alte sărbători bisericești. Bogata noastră litera-tură populară în materie religioasă, aici a înflorit mai ales, și în privința aceasta Țara-Oltului n'are păreche.

Crescut poporul în asemenea tradi-țiuni, ce era mai natural ca și credincioșii din filia aceasta Hoghiz, ca următorii ai unor părinți evlavioși, crescuți în frica lui Dumnezeu, să ridice această frumoasă casă Domnului pentru preamărirea nume-lui lui?

Deși în timp de iarnă grea, totuși cu drag am venit aici spre a împlini mi-siunea sfântă, încredințată de arhierul bisericii noastre de a sfinți acest nou lă-caș al lui Dumnezeu.

Înalt Preasfinția Sa părintele Arhie-piscop și Mitropolit al nostru Ioan cu inima și cu gândul este între noi. Iată în ce cuvinte dă expresiune iubirii sale față cu acest popor, în scrisoarea cu care mă trimite aici:

Preaonorate domnule asesor!

Din raportul oficiului nostru parohial din Fân-tâna, din 28 Octombrie a. c. nr. 43, văzând cu mare mângâiere, că credincioșii noștri din filia Hoghiz au terminat cu zidirea și ajustarea bisericii celei nouă în onoarea și mărirea lui Dumnezeu și spre folosul lor sufletesc și trupesc, am simțit o mare bucurie în sufletul meu.

M'am bucurat foarte pentru cea faptă bună și frumoasă a acelor iubiiți poporeni, care făptă va vesti vrednicia lor nu numai fiilor și nepoților lor, ci și celor ce vor trece pe acolo, dar și mai mult m'am bucurat având convingerea, că preabunul Dum-nezeu care remunerează faptele cele bune, — le va răsplăti și lor cu darurile sale cele bogate.

Și dacă totuși îmi conturbă ceva bucuria, acea-șta este numai, că nu am putut merge să sfințesc eu însumi aceea biserică, din cauza înaintatei mele vârste și a multor agende oficioase ce le am aici, și să o închin măreței ei destinațiuni.

Pentruca totuși să le împlinesc barem în parte dorința, te autorizez pe Preaonorat D-Ta să sfințești aceea biserică în Dumineca din 14 Noembrie a. c. și să spui acelor iubiiți poporeni, că eu nici de aici din depărtare nu voiu înțelăsa a ridica ferbinți rugă-ciuni către Părintele nostru cel ceresc, ca biserică cea nouă să le fie lor și urmașilor lor izvor de bine și de fericire.

Să le mai adaugi, că aceea biserică numai în acel cas le va fi izvor de bine și de fericire, dacă se va cereșta cât mai regulat, mai ales în Dumineci și sărbători, nu numai ca și acolo să se roage lui Dumnezeu, dar și pentruca din sfințele slujbe și mai ales din scrierile sfinților (Apostoli, Evangheliști și Profeți, precum și din cuvântările preoților să scoată învățături frumoase și folositoare, considerând bise-rica nu numai ca casă de rugăciuni și de săvârșirea sfințelor taine, ci și de învățături folositoare.

Urmând așa nu vor rămânea nerăsplătite os-tenelelor lor dela zidirea acelei biserici, nici darul și binecuvântarea lui Dumnezeu din casele, familiile, câmpurile și întreprinderile lor.

După care, împărțându-le și eu numiților cre-dincioși binecuvântarea arhierescă, am rămas

Al Vostru tuturor

Sibiu, 9 Noembrie 1910.

de binevoitor:
Ioan Meșianu
arhiep.

Cu mare bucurie văd aici în biseri-cuța aceasta nou sfințită reprezentanța comunei politice, care deși de altă lege și de alt neam, a ținut să documenteze și în acest mod armonia și dragostea ce dom-nește în comuna aceasta,

În numele activității mele bisericești mulțamesc reprezentanței comunei politice pentru acest semn de dragoste, și poporu-lui reformat și unitar din comună pentru ajutorul material și moral, ce a dat popo-rului român ortodox la ridicarea acestei biserici.

Și acum să ne întorcem din nou iarăși la biserică din Ierusalim și se ve-dem ce se întâmplă acolo după sfințire.

Se face jertfă, ardere de tot, jertfă de multămită și e mare veselie în popor.

Să ne veselim noi în inimile noastre, Iubiților ascultători, și să jertfim și noi cu glas de laudă. Laudă Domnului pentru milele ce a vărsat asupra acestui popor și pentru darul și ajutorul lui în toată vre-mea, cât s'a lucrut la acest Sion al Dom-nului.

Sute de ani, cât va sta biserică acea-șta, se vor pomeni în ea toți cei ce au ostenit la zidirea ei.

Chemarea acestei zidiri este, ca în ea să se ridice rugăciuni pentru păcatele poporului, pentru odihna celor răposați, pentru liniștea văzduhurilor, pentru în-mulțirea roadelor pământului și pentru vreme cu pace.

„Doamne, plinirea bisericii tale pă-zește-o, sfințește pe cei ce iubesc podoaba casei tale, tu pe aceia preamărește-i cu dumnezească puterea ta“. Amin.

Economie.

Rugăminte

către membrii „Reuniunii române de agricul-tură din comitatul Sibiu“.

Astăzi este în deoște cunoscută activi-tatea rodnică și binefăcătoare a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“. Întemeiată la 1887, cu scop de a promova bunăstarea populațiunii muncitoare, ea, ca pu-ține alte așezăminte ale noastre, își împlinește cu multă conștientitate chemarea.

De roadele muncii ei numai aceia n'au be-neficiat, cari nu i s'au adresat. Acestei Reuni-uni îi revine vrednicia de a fi depris pe economul nostru la cultura mai rațională a pământului și la folosirea uneltelor econo-mice. Ea l-a împrietinit cu cultura nutre-țurilor măestrite, împărțind în mod gratuit an de an sute și sute de chilograme de sămânță de trifoiu, napi, luferă etc. Ea l-a deprins cu cultura mai în mare a pomilor, aranjând expoziții de poame împreunate cu împărțire de premii în bani, ținând prelegeri și cursuri de pomărit și împărțind an de an mii și mii de pomi pădureți și de altoi și punând în vân-zare altoi cu preț redus. Ea a contribuit la nobilitarea rassei de vite, ținând expoziții de vite de prăsilă anuale, împreunate cu împăr-țire de premii în bani; ea a dăruit și dăru-este an de an câte o vițea de soiul ales și alte animale de prăsilă și dă împrumuturi ieftine pentru cumpărarea de asemenea animale. Ea a contribuit și contribuie la ridicarea stă-rilor morale și materiale ale populațiunii, prin întemeierea de însoțiri de credit sătești și de tovarășii agricole. Prin aranjarea expozițiilor de copii contribuie la îmbunătățirea stărilor igienice și la desăvârșirea condițiilor de traiu ale populațiunii. Ea lucrează la conservarea, răspândirea și perfecționarea industriei de casă (lucru de mână femeiesc), aranjând expoziții din bransa aceasta, alcătuind albumuri, făcând colecțiuni de păpuși costumate, după ținuturi și localități etc.

Prin publicațiunile sale ziaristice, Reu-niunea stă în serviciul obștei noastre, iar prin edarea cărților din biblioteca Reuniunii, dă în mâna poporului povătuitorul potrivit la ținerea vitelor, la cultura trifoiului, a pomilor, a viilor, la cultura albinilor etc. Prin conferi-rea de premii la descrierea monografiilor co-munelor noastre, contribuie la cunoașterea isto-ricului și a stărilor din comune etc.

Dacă este vre-un ram agricol, pe care Reuniunea noastră să nu-l fi îmbrățișat cu că-dura recerută, aceasta este a se atribui singur insuficienței mijloacelor bănești, căci bună-voința, însuflețirea și simțul de jertfire la cărmăcii ei nu lipsesc. Dovadă împrejurarea, că ei an de an cutrieră satele în lungul și latul comitatului, aci la întruniri agricole, aci la expoziții, la sărbarea (plantarea) pomilor, la cursuri de altoi pomi etc.

În asemenea împrejurări, crezând a fi vred-nici de sprijin, ne adresăm și de data aceasta către membrii noștri cu cea respectuoasă și frățiască rugăminte să binevoiască a nu ne lipsi nici pe viitor de sprijinul valoros și indeosebi să iee la cunoștință, că cu scop de economisare și mai multă ușurință, ne-am adresat către ofi-cile noastre prim-pretoriale cu rugarea să binevoiască a încasa prin organele ce le stau la dispoziție taxele pro 1910 dela membri și să binevoiască a răscumpăra cvitanțele.

În fine ne permitem a ne adresa către preoțimea, învățătorimea, către notarii, pri-marii și ceialalți fruntași ai noștri, cari încă nu sunt membri, să binevoiască a se înrola

în șirurile noastre, căci prin aceasta, pe lângă că vor beneficia de roadele Reuniunii, dar și sprijinesc o cauză din cele mai arzătoare ale noastre a tuturor. Să luăm pildă dela Sași, cari țin de deosebită cinste a fi membri ai vre-unei societăți și în deosebi ai Reuniunii economice săsești.

Sibiu, 27 Nov. n. 1910.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“.

Pant. Lucața
prez.

Vic. Tordășianu
secretar.

Cărți și reviste.

Biserica Ortodoxă Română nr. 8 pe Noembrie 1910 cuprinde: Cronica Sfântă, de C. Erbiceanu. Dumnezeirea Sfetei Scrip-turii, de I. Mihălescu. Soborul mai marilor Voevozi Mihail și Gavril. Comentarii. Starea și ținuta din afară cu care trebuie să se înfățișeze un monah, de I. Scriban. Intervențiile împăraților bizantini în afa-cerile religioase, de M. P. Folosele religiiunii creștine, de N. Georgescu. Din is-toria bisericii române, de N. Dobrescu. Cronica bisericească externă.

Oficială.

Apropiindu-se sfârșitul anului, atragem luarea aminte a oficiilor și epitropiilor noastre parohiale, ca să înainteze la cassa arhidiecezană ta-xele sidoxiale restante; asemenea sunt rugați intelectualii noștri, să grăbească a achita cotisațiunea anuală pentru fondul cultural arhi-diecezan!

Din public.*)

Mulțăminte publică.

Pentru zidirea școalei confesionale gr.-or. române din Marpod, protopopiatul Agnita, au mai încurs următoarele contri-buiri:

Lista Nr. 917: Dr. Enea Andrea, ad-vocat, Noerichiu, 14 cor., dnul Câmpian, prim silvicultor 10 cor., X. Y. Z. 2 cor., Edényi Károly 5 cor., Dr. Szabo, avocat, Noerichiu 10 cor., N. Bunescu, not. com., Cornățel 10 cor., Constantin Măhăra, inv., Alțina 5 cor., Iosif Gligor, inv., Bendorf 5 cor., Iohann Gromes, not. com., Hosman 10 cor., Iohann Bucholzer, notar, Noerichiu, o mie țigle de copert în preț de 36 cor., Procopiu Marin, notar, Ilimbav 10 cor., Karl Mild, pretor, Noerichiu, 5 cor.

Lista Nr. 920: Dr. Remus Roșoa, dir. sem. 3 cor., Dr. L. Lemény, adv., 3 cor., Dr. E. Piso, adv. 2 cor., Mateiu Voi-leanu, ases. cons. 2 cor., Lazar Triteanu, ases. cons. 2 cor., Dr. Ilie Ianou, medio 5 cor., Ioan Balu, propr., Sibiu 5 cor., S. Barbu 1 cor. și L. Brote 50 fl.

Lista Nr. 241 purtată în parohia Ră-țișdorf, s'a colectat în total 10 cor.

Lista Nr. 434 în Almașul-mare-su-seni, a contribuit Stefan Oanea, paroh, 1 cor. și dela poporeni 30 fl.

Lista Nr. 916: Mih. Kroner, cărciu-mar și soția Catarina din Marpod 5 cor.

Taturor stimaților domni, cari au binevoit a contribui, le aduc și pe această cale în numele poporenilor mei cea mai sinceră mulțăminte.

Marpod, 25 Nov. 1910.

Florlan Bolog,
paroh gr.-or.

Poșta redacției.

Vărd. Am primit. Să va publica. În șematismul bisericesc din România am găsit comuna *Perişani*, în județul Argeș, și câte o comună *Petroșani*, în județele Muscel, Prahova și Vlașca, dar comună cu numele *Petrișani* nu am aflat. Mai bine va fi să vă adresați domului direc-tor al casei bisericii *Petru Gârboviceanu*, în București.

Teatru.

Astăzi, Miercuri, s'a dă în beneficiul artistului Strassberg opereta „*Herbstmanöver*“, iar mâine, Joi, pentru a doua oară tragedia „*Glaube und Heimat*“.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu ia răspundere.

Nr. 914—1910.

[492] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a Șomfalau cu filia Adamuș din protopresbiteratul Târnavei, devenit vacant prin pensionarea — la ordinul Prea-venerabilului Consistor arhidiecezan Nr. 10092 Ep. din 17 Septembrie a. c., a bătrânului și neputinciosului paroh George Oprea, după un serviciu de 48 ani. — se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat (congruă).

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile însoțite cu documentele prescrise de normele în vigoare (estras de botez, testimoniu gimnazial, absolut clerical de 3 ani, atestat de calificare preotească, documente recomandatoare despre purtare și oficiul ce l-ar mai fi având undeva până acum); — la subsemnatul oficiu protopresbiteral, având a se prezenta după încunoștiințarea protopresbiterului, cu observarea dispozițiilor din Regulamentul parohial §. 33. la biserică în vreo Duminecă sau sâmbătoare spre a cânta, predica ori a oficia și cuvânta.

Cetatea-de-baltă, 24 Nov. 1910.

Oficiu protopresbiteral gr. or. român al tractului Târnavei în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Nicolae Todoran
protopop.

Nr. 696—1910

[494] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune, din parohia de clasa primă Daia, în protopresbiteratul Sebeșului, lângă parohul Eustatiu Cibu, devenit vacant prin decedarea capelanului Ioan Cărpinișan, — în urma ordinului consistorial dno 26 August a. c. Nr. 5989 B. se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: jumătate din venitele fasonate în tab. B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții au să-și aștearnă cererile, însoțite conform normelor din vigoare, în termenul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și, pe lângă observarea dispoziției din „Regulamentul pentru parohii” a se prezenta în biserică spre a cânta respective a celebra și cuvânta.

În conțelegere cu comitetul parohial conțent.

Sebeș 1/14 Decembrie 1910.

Oficiu protopresbiteral al Sebeșului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 550/1910

[479] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei Telna (cl. II). se scrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele, cu întregirea dela stat, sunt conform datelor din coala B.

Petițiunile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în termenul susindicat, îndatorându-se concurenții a se prezenta — pe lângă restricțiunile reglementare — în o Duminecă sau sâmbătoare la biserică spre a cânta și predica respective celebra.

Alba-Julia 17 Noembrie 1910.

Oficiu protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopop.

„Porumbăceana”
cassă de economii, soc. pe acții în Porumbacu-inferior.

Avis.

Direcțiunea conform §-ului 64 din statute începând cu 1 Ianuarie 1911 statorosește etalonul intereselor după depuneri în modul următor:

1. Pentru depuneri dela 5000 coroane în sus se solvesc 5 $\frac{1}{2}$ %.

2. 5% să solvesc după depunerile particularilor cari declară, că își vor lăsa banii depuși cel puțin un an.

3. 4 $\frac{1}{2}$ % să solvesc după depunerile particularilor fără declarație.

Darea erarială după depunerile de sub 1—3 o solvesc institutul dela sine.

(491) 2—3

Direcțiunea.**Dr. Petru Șpan:**

Idei pregătitoare în pedagogie . . . C 3.—
Trepțele formale ale învățământului (Ediția a doua) . . . 1-60
Povești pentru anul prim școlar (lecțiuni după trepțele formale) Ed. II . . . 2.—
Carte de cetire a II-a . . . —50
Noul Abcdar edit. II-a . . . —40
Călăuza noului Abcdar . . . —20
Dr. Daniil P. Barcianu. Vieța și activitatea lui . . . —50
Lecții de psihologie . . . 1-20
„ de didactică . . . 2-40

Se pot procura dela

Librăria arhidiecezană.**Cărți nouă.**

Barcianu, Dicționar român-german, ed. IV-a, legat cor. 7-60, broșat . . . 6.—
Carlyle, Eroii . . . 2.—
Detler, Gertrada Baumgarten . . . 3-50
Ettinger, Sfaturi către mame . . . 1-50
Eminescu, Articole politice . . . —80
Ghibu, Der moderne Utraquismus oder Die Zweisprachigkeit in der Volksschule . . . 2.—
Ghibu, O călătorie prin Alsacia-Lorena, Țara și școlile ei . . . —75
Ghibu, Ziaristica bisericăscă la Români . . . 2.—
Heyse, Prisonierii . . . —30
Locke, Câte-va idei asupra educațiunii . . . 1.—
Martig, Psihologie pedagogică . . . 3-50
Matthias, Pedagogie practică . . . 2-50
Pestalozzi, Leonard și Gertrudo . . . 3-50
Popu, Conceptul juridic de națiune-naționalitate în Ungaria . . . 2.—
Ufer, Introducere în pedagogia lui Herbart . . . 1.—

Se pot comanda dela:

Librăria arhidiecezană, Sibiu.**Vițe de vie****foarte frumoase și mari!**

Fiecare cultivator de vie, care are lipsă de vițe frumoase, mare și curată, să le privească pe acelea deja acum în șoslele de vierit și să-și acopere trebuințele de acolo de unde cu prețul cel mai eștin capătă cea mai bună plantă. Spre privirea locului meu de școală de vierit, afar din cele frumos, cu peste 1/2 milion vițe de vie în cele mai deosebite sorte de struguri de viu și de masă, invită respectuos proprietarul aceluia,

Simon Nemenz,

posesorul primei școale de vierit din Reichsdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloge la cerere gratuit și franco!

(360) 22—

Noutate senzațională a industriei de țigle.

Mașină patentată de

fabricat țigle.**Model 1910.**

Confecționează 10—12000 țigle în 10 ore din orice material potrivit pentru fabricarea țiglelor. Intocmire absolută a lucrului de mână. Pentru punerea în mișcare sunt suficienți doi cai, doi boi sau un motor cu putere de 5—6 HP. Fundamente și hală pentru mașini nu e necesară. De lucrători specialiști nu e lipsă, căci lucrurile le pot îndeplini și * copii. Preț eștin de procurare. *

Intocmiri complete de țiglarii
curățitor de nămol, zdrobitor de piatră, mori cu globuri și tobe
în cea mai bună execuție.

Cu prospecte, deslușiri și preliminară de cheltueli servește

[461] Agenția generală a lui 2—10

„Jacobiwerk”, Meissen (Germania)

IGNÁZ GELLÉRT & COMP.

VI. Terez körút 41.

Garauția cea mai mare.

Condiții de plată favorabile

Requisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentru că el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [94] 52—52

Telefon 172.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—70
Schiller	”	—60
Risling	”	—80
Bacator	”	1.—
Vin roșu	”	1.—
Muscattell	”	1.—
Tokaj de Somorodin per 1/2 litru	”	1-40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,

Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 20—26

În atențiunea bibliotecelor parohiale.

Dela Librăria arhidiecezană se pot procura următoarele cărți cu prețuri reduse:

	în loc de	numai		în loc de	numai
Cosma, Secretul Podgoranului	5.—	3-85	Eliade, Filozofia lui La-Fontaine	2.—	1-60
Crasescu, Ovreul, roman Culegeri literare	2.—	1-60	Euripide, Ecuba și Ifigenia în Aulis	1-50	1-20
Dalametra, Dicționar macedo român	2.—	1-80	Euripide, Ifigenia în Tauria	—60	—40
Dame, Nouveau dictionair roumain franeais	5.—	3-90	Euripide, Ifigenia	3.—	2-80
Dame, Nouveau dictionair franeais roumain	5.—	3-90	Florantin, Reforma metoadelor	2-50	—50
Dame, Istoria României contimporane	2-50	2-20	Fagure, Schițe	2-50	1-95
Demetrescu, Izvoade	1-80	1-50	Filip, Monografia raselor de găini	2.—	1-70
„ Priveliști	3-50	2-90	Fortunatu, Cultura prunului	2.—	1-60
„ Senzitive	1.—	—75	Freytag, Dare și avere, vol. I. 3-50 cu 2-50, vol. II	3.—	2-25
Demetriad, Opere dramatice	5-50	5-10	Gane, Păcate mărturisite	3.—	2-20
Densușianu, Români buni și Români răi	1-50	1.—	„ Zile trăite	3.—	2-50
Derblich, Afecțiunile simulate	4-50	2-80	„ Pagini răslete	2-50	2-20
Dimitrescu, Quatrene	1.—	—80	Gabrovanu, Dina și Dana Georgescu, Albanezii	2.—	1-60
Din scrierile și cuvântările lui I. C. Brătianu	3.—	2.—	Ghica, Scrisori către V. Alexandri	3-50	2-80
Dinescu, Metodă pract. de cusut, croit etc.	4-50	2-30	Ghica, Convorbiri ec. I/II	5.—	4.—
Dușescu-Duțu, Considerațiuni critice asupra poeziei noastre populare	2-50	1-50	„ III	1-50	1-20
Dușescu-Duțu, Jianu	1.—	—90	Gorun, Alb și negru	3.—	1-80
			„ Câteva versuri	2.—	1-50
			Grama, A magyar nyelv tanítása	4.—	3-20
			Grigoriu, Teatru de familie	5.—	4-40